

Tampereen yliopiston johtosääntö, luonnos 2.2.2018

**Tampere3-neuvottelukunnan työvaliokunnan kommentit johtosääntöluonnokseen –
neuvottelukunnassa käydyn keskustelun jälkeen**

6.2.2018

Yleiskommentti: Johtosäännöstä päättämiseen on syytä varata enemmän aikaa, ja rajautua nyt päättämään voimaanpanolain määraamästä eli ensimmäisen konsistorin valinnan vaatimista asioista.

Muutosasiat, joista työvaliokunta on yksimielinen:

Asia: Ammattikorkeakoulun asema

Muutosesitys ja perustelut: Ammattikorkeakoulua koskevat asiat tulee tarkastella suhteessa ammattikorkeakoululakiin.

Asia: Konsernisääntö

Luonnoksen esitys: Luonnos viittaa välillä konsernisääntöön, jota ei ole nähtävillä.

Muutosesitys: Konsernisääntö tulisi käsitellä yhdessä johtosäännön kanssa.

Perustelut: Johtosääntö ja konsernisääntö ovat olennaisesti yhteydessä ja riippuvaisia toisistaan, joten ne pitäisi käsitellä kokonaisuutena.

Asia: Tiedekuntalistaus

Luonnoksen esitys: Luonnos listaa seitsemän tiedekuntaa.

Muutosesitys: Tiedekuntalistaus poistetaan johtosäännön tästä versiosta ja kirjataan johtosääntöön myöhemmin, kun konsistoria on kuultu.

Perustelut: Päätöstä tiedekunnista ei ole tehty. Tiedekunnista pitäisi päättää vasta konsistorin kuulemisen jälkeen.

Asia: Rehtorin kelpoisuusvaatimukset

Luonnoksen esitys: Rehtoriksi valittavalta edellytetään, että hänellä on käytännössä osoitettua vahvaa kokemusta merkittävän kansainvälisesti verkottuneen organisaation johtamisesta, monipuolinen korkeakoulutoimintaympäristön tuntemus sekä erinomaiset kommunikaatiotaidot.

Muutosesitys: Lisätään vaatimus tohtorin tutkinnosta.

Perustelut: Yliopiston johtaminen edellyttää tohtorintutkintoa.

Asia: Konsistorin puheenjohtaja

Luonnoksen esitys: Konsistorin puheenjohtajana toimii provosti, jonka hallitus valitsee rehtorin esityksestä.

Muutosesitys: Konsistorin puheenjohtajana toimii konsistoriin valittu yliopistoyhteisön jäsen. Konsistori valitsee puheenjohtajan keskuudestaan.

Perustelut: Konsistorin puheenjohtajaksi voidaan valita vain konsistorin jäsen. Myös se, että valinnan tekisi konsistorin jäsenten joukosta joku muu kuin konsistori itse, rajoittaisi yliopistoyhteisön itsemääräämisvaltaa. Olli Mäenpään lausunto 15.11.2016, kohta 2; Kaarlo Tuorin lausunto 18.2.2017, kohta 2; Tarmo Miettisen lausunto 15.1.2018, kohta 1.

Asia: Konsistorin valmistelevan elimen jäsenet

Luonnoksen esitys: Konsistorin varsinainen jäsen ei voi olla konsistorin valmistelevan elimen jäsen.

Muutosesitys: [Poistetaan maininta]

Perustelut: Konsistorin asioiden valmistelusta ei voi sulkea ulos konsistorin jäseniä. Erityisesti tämä koskee hallituksen nimityskomiteaa. Yliopiston itsehallinto edellyttää, että yliopiston määräämillä jäsenillä on enemmistö myös hallituksen nimittämistä valmistelevassa komiteassa. Kaarlo Tuorin lausunto 18.2.2017, kohta 5; Olli Mäenpään lausunto 15.11.2016, kohta 4; Tarmo Miettisen lausunto 15.1.2018, kohta 2.

Asia: Konsistorin jäsenten varajäsenet

Luonnoksen esitys: Konsistorin jäsenillä ei ole varajäseniä.

Muutosesitys: Konsistorin jäsenillä on varajäseniä.

Perustelut: Konsistorin sujuvan toiminnan kannalta mahdollisuus käyttää varajäseniä tarvitaan.

Asia: hallituksen valinnan valmistelu

Luonnoksen esitys: Konsistori asettaa hallituksen jäsenten nimittämistä varten nimityskomitean, johon kuuluu kuusi jäsentä. Kolme nimityskomitean jäsenistä edustaa säätiöyliopiston perustajia. Kolme muuta jäsentä edustavat yliopiston professorikuntaa, muuta opetus- ja tutkimushenkilökuntaa ja opiskelijoita siten, että kustakin näistä on yksi jäsen ja siten, että tekniikan, yhteiskunnan ja lääketieteen alalta on kultakin yksi jäsen. Nimityskomitean puheenjohtajana toimii säätiöyliopiston perustajien edustaja. Nimityskomitean kausi kestää kolme peräkkäistä nimittämiskierrosta.

Muutosehdotus: Konsistori asettaa hallituksen jäsenten nimittämistä varten nimityskomitean, johon kuuluu kuusi jäsentä. Kaksi nimityskomitean jäsenistä edustaa säätiöyliopiston perustajia. Neljä

muuta jäsentä edustavat yliopiston professorikuntaa, muuta opetus- ja tutkimushenkilökuntaa ja opiskelijoita siten, että professorikuntaa edustaa kaksi, muuta opetus- ja tutkimushenkilökuntaa yksi ja opiskelijoita yksi jäsen. Nimitysvaliokunta valitsee puheenjohtajan keskuudestaan. [Poistetaan maininta alakiintiöistä ja poistetaan maininta nimityskomitean kaudesta.]

Perustelut: Yliopiston itsehallinto edellyttää, että yliopiston määräämillä jäsenillä on enemmistö myös hallituksen nimittämistä valmistelevassa komiteassa. Kaarlo Tuorin lausunto 18.2.2017, kohta 5; Olli Mäenpään lausunto 15.11.2016, kohta 4; Tarmo Miettisen lausunto 15.1.2018, kohta 2. Kun konsistorissa ovat edustettuina kaikki yliopiston tiedekunnat, ei ole mielekästä rajoittaa konsistorin valtaa valita vapaasti yliopistoyhteisöä edustavat jäsenet. Alakiintiöt eivät ole yliopistoyhteisön tasavertaisuuden mukaisia.

Asia: hallituksen valinta

Luonnoksen esitys: Konsistori nimittää hallituksen jäsenet nimityskomitean tekemästä esityksestä. Konsistorin on hyväksyttävä tai hylättävä nimityskomitean esitys kokonaisuudessaan ottaen huomioon se, mitä ehdokasasettelusta on säätiön säännöissä sanottu. Jos konsistori ei hyväksy nimityskomitean tekemää esitystä, se palauttaa esityksen nimityskomitealle uudelleen valmisteltavaksi. Konsistori voi palauttaa nimityskomitean esityksen uudelleen valmisteltavaksi yhden kerran. Nimityskomitea ei voi tehdä kahdesti samansisältöistä esitystä konsistorille. Mikäli konsistori ei pääse yksimielisyyteen hallituksen nimittämisestä, vanha hallitus jatkaa.

Muutosehdotus: Konsistori käyttää hallituksen jäsenten nimittämisen valmistelun apuna nimityskomiteaa. [Poistetaan muut kohdat.]

Perustelu: Muille kuin yliopistolain mainitsemille toimitelmille – kuten nimityskomitea – ei voi antaa päätösvaltaa yliopiston asioissa. Konsistorin valtaa valita hallituksen jäsenet ei voi rajoittaa, vaan kaikkien hallituksen jäsenten valinnan tulee olla aidosti yliopistoyhteisön päätettävissä ainoastaan sillä poikkeuksella, että kolme hallituksen jäsentä on valittava niistä vähintään kuudesta ehdokkaasta, jotka perustajat esittävät.. Olli Mäenpään lausunto 15.11.2016, kohta 4; Tarmo Miettisen lausunto 15.1.2018, kohta 2; Kaarlo Tuorin lausunto 18.2.2017, kohta 5.

Asia: hallituksen jäsenten nimittäminen ja toimikaudet

Luonnoksen esitys 1: Hallituksen jäsenten nimittämisestä ja erosta määrätään säätiön säännöissä ja tässä johtosäännössä. Toimikaudesta määrätään samoin säätiön säännöissä.

Muutosehdotus 1: Hallituksen jäsenten nimittämisestä ja erosta määrätään tässä johtosäännössä. [Poistetaan jälkimmäinen virke.]

Perustelut 1: Hallituksen jäsenten nimittäminen tehdään yliopistolain mukaisesti ja sen valmistelusta annetaan tarkentavia määräyksiä johtosäännössä. Yliopistolaki ja johtosääntö ohittavat säätiölain säätiöyliopiston hallinnosta määräämisessä. Säätiön säännöt tulevat sovellettaviksi vain siltä osin, kun ne ovat sopusoinnussa yliopistolain ja sen määräämän yliopiston itsehallinnon kanssa. Jos säätiölaki ja yliopistolaki olisivat jossain kysymyksessä ristiriidassa keskenään, olisi etusija annettava erityislaille, yliopistolaille. Jos taas säätiön säännöt ja yliopistolaki olisivat joiltain osin ristiriidassa, on etusija annettava tällöin yliopistolain säännöksille. Olli Mäenpään lausunto 15.11.2016, kohta 1; Tarmo Miettisen lausunto 15.1.2018, kohta 5; Kaarlo

Tuorin lausunto 18.2.2017, kohta *Yliopistosäätiön sääntöjen ja yliopiston johtosäännön määräämisala*.

Luonnoksen esitys 2: Konsistori päättää hallituksen jäsenten toimikauden pituudesta. Siitä määrätään myös Tampereen korkeakoulusäätiön säännöissä. Jos konsistori päättää muuttaa hallituksen jäsenten toimikausien pituutta säätiöyliopiston säännöistä pysyvästi poikkeavaksi, on hallituksen ensin muutettava säätiön säännöt asianmukaisessa järjestyksessä ja haettava sääntömuutokselle patentti- ja rekisterihallituksen hyväksyntä.

Muutosehdotus 2: Konsistori päättää hallituksen jäsenten toimikauden pituudesta. [Poistetaan muut määräykset.]

Perustelut 2: Kuten kohdassa 1. Lisäksi: Konsistorin toimivalta päättää hallituksen jäsenten toimikausien pituudesta tulee suoraan yliopistolaista. Olli Mäenpään lausunto 15.11.2016, kohta 3; Kaarlo Tuorin lausunto 18.2.2017, kohta *Yliopistosäätiön sääntöjen ja yliopiston johtosäännön määräämisala*.

Luonnoksen esitys 3: Rehtori ei osallistu hallituksen jäsenten nimittämiseen

Muutosesitys 3: Hallituksen jäsenten nimittämiseen eivät osallistu rehtori, vararehtorit tai provosti.

Perustelut 3: Vararehtorien ja provostin osallistumisesta samoin kuin rehtorin.

Asia: uusien opiskelijoiden määrästä päättäminen

Luonnoksen esitys: rehtori päättää uusien opiskelijoiden määrästä tiedekuntien esityksistä.

Muutosehdotus: konsistori päättää uusien opiskelijoiden määrästä tiedekuntien esityksistä.

Perustelut: Konsistori akateemisista asioista vastaavana ja muun muassa tutkinto-ohjelmista päättävänä tahona on luontevin päättämään myös opiskelijoiden sisäänottomäärästä tiedekuntien esityksestä.

Asia: Siirtymäsäännökset hallituksen toimikausista

Luonnoksen esitys: Hallituksen jäsenten toimikaudesta määrätään säätiön säännöissä siten, että ensimmäisen konsistorin valitseman hallituksen toimikaudet porrastetaan kuten säätiön säännöissä ensimmäisestä hallituksesta on määrätty. Tämän mukaisesti kahden (2) jäsenen, joista toinen on perustajien asettamista ehdokkaista valittu, toimikausi päättyy 31.12.2019, kahden (2) jäsenen, joista toinen on perustajien asettamista ehdokkaista valittu, toimikausi päättyy 31.12.2020 ja kolmen (3) jäsenen, joista yksi on perustajien asettamista ehdokkaista valittu, toimikausi päättyy 31.12.2021.

Muutosehdotus: Konsistori valitsee yliopiston ensimmäisen hallituksen ja päättää sen jäsenten toimikausista.

Perustelu: Kuten yllä asiakohdassa ”hallituksen jäsenten nimittäminen ja toimikaudet.”

Asia: Tiedekuntaneuvoston tehtävät, kohta 1

Luonnokset esitys: seurata ja arvioida tiedekunnan toiminta- ja taloussuunnitelman toteutumista

Muutosehdotus: päättää tiedekunnan toiminta- ja taloussuunnitelmasta

Perustelut: Tiedekunnan keskeisistä asioista tulee päättää tiedekuntaneuvostossa.

Vaalisääntöä koskevat huomiot: Vaaliliittoja ei tule kieltää. Yliopistolaki edellyttää suhteellisen vaalitavan käyttämistä. Vaalioikeutta ja -kelpoisuutta koskevissa säädöksissä on useita epäselvyyksiä.

Muutosasiat, joista työvaliokunnalla on useita näkemyksiä:

Asia: Konsistorin kokoonpano

Luonnoksen esitys 1: Yliopiston vaalisäännön 2 §:n tarkoittaman Ryhmän 1 jäsenistä valitaan vähintään kahdeksan (8) professorijäsentä, Ryhmän 2 ehdokkaista valitaan kuusi (6) ehdokasta, ylioppilaskunta nimeää neljä (4) opiskelijajäsentä.

Muutosehdotus 1: Konsistoriin valitaan seitsemän jäsentä kustakin ryhmästä: ryhmä 1, ryhmä 2 ja opiskelijat.

Perustelut 1: Konsistoriin on valittava sama määrä kaikista kolmesta yliopistoyhteisöä edustavasta kiintiöstä. Tampereen yliopistoyhteisön tasa-arvoisuus vaatii ryhmien välistä tasa-arvoa myös konsistorin jäsenten osalta. Seitsemän jäsentä mahdollistaa kunkin tiedekunnan edustuksellisuuden konsistorissa.

Luonnoksen esitys 2: Ryhmän 1 jäsenistä valitaan vähintään kahdeksan (8) professorijäsentä siten, että kustakin tiedekunnasta tulee valituksi vähintään yksi (1) ehdokas ja että heistä vähintään kolme (3) edustaa tekniikan aloja, vähintään yksi (1) yhteiskuntatieteitä ja vähintään yksi (1) lääketiedettä.

Muutosesitys 2a: Ryhmän 1 jäsenistä valitaan vähintään kahdeksan (8) [tai seitsemän, riippuen kohdasta 1] eniten ääniä saanutta professorijäsentä siten, että kustakin tiedekunnasta tulee valituksi vähintään yksi (1) ehdokas. [Poistetaan maininta aloista.]

Perustelut 2a: Tiedekuntien edustavuus turvaa sen, että konsistorilla on tarvittava tietämys monialaisen yliopiston päätöksentekoa varten. Alakiintiöt ovat yliopistoyhteisön jäsenten tasavertaisuuden vastaisia, sotivat johtosäännön periaatetta ”Konsistorin jäsen toimii koko korkeakoulu yhteisön etu huomioon ottaen” vastaan, aiheuttavat ongelmia ja tulkinnanvaraisuutta ehdokasasettelussa ja sotivat Tampereen yliopiston monialaisuuden ja monitieteisyyden periaatteita vastaan. Alakiintiöt sulkisivat yliopistoyhteisön päätöksenteon ulkopuolelle joitakin tieteenaloja ja ehkäisivät toiminnan suuntaamista poikkitieteellisesti (esim. tenure track -rekrytoinneissa). Tieteenalakohtaisuus edustaa vanhanaikaista ajattelua tieteentekemisestä ja kannustaa haitalliseen etupiirijatteluun.

Muutosesitys 2b: Vaalissa ei käytetä kiintiöitä.

Perustelut 2b: Monialaisessa yliopistossa alojen kiintiöinti ja kiintiöiden määräytymisperusteet on hyvin hankala määrittellä. Konsistori ei missään nimessä tule olemaan niin laaja, että jokainen ala

saisi sinne oman edustuksensa, näin ollen olisi omituista kiintiöidä tiettyjen alojen edustus. Lisäksi konsistoriin on syytä valita laajimpaa yhteisön luottamusta nauttavia henkilöitä, eikä yksittäisten alojen edustajia.

Huomautus: Samat esitykset ja näkemykset koskevat kiintiön 2 valintoja.

Huomautus: Samat koostumukseen ja mahdollisiin kiintiöihin liittyvät näkemykset koskevat myös tiedekuntaneuvostoja.

Asia: Ensimmäisen konsistorin koostumus siirtymämääräyksissä

Luonnoksen esitys 1: 1.1.2019 toimintansa aloittavan säätiömuotoisen Tampereen yliopiston ensimmäisen, 1.4.2018 toimintansa aloittavan konsistorin kokoonpano noudattaa tämän johtosäännön 9 §:ää siten, että konsistoriin valitaan kahdeksantoista (18) jäsentä, joista kahdeksan (8) edustaa vaalisäännön 2 §:n tarkoittaman Ryhmän 1 jäseniä, kuusi (6) edustaa vaalisäännön 2 §:n tarkoittaman Ryhmän 2 jäseniä ja neljä (4) yliopistojen ylioppilaskuntien nimeämiä jäseniä.

Muutosehdotus 1: 1.1.2019 toimintansa aloittavan säätiömuotoisen Tampereen yliopiston ensimmäisen, 1.4.2018 toimintansa aloittavan konsistorin kokoonpano noudattaa tämän johtosäännön 9 §:ää siten, että konsistoriin valitaan seitsemän jäsentä kustakin ryhmästä: ryhmä 1, ryhmä 2 ja opiskelijat.

Perustelut 1: Konsistoriin on valittava sama määrä kaikista kolmesta yliopistoyhteisöä edustavasta kiintiöstä. Tampereen yliopistoyhteisön tasa-arvoisuus vaatii ryhmien välistä tasa-arvoa myös konsistorin jäsenten osalta.

Luonnoksen esitys 2: Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto valitsevat ensimmäisen konsistorin jäsenet yhdenvertaisuuden periaatetta noudattaen yhdessä siten, että Tampereen yliopiston nimeämistä ehdokkaista valitaan puolet ja Tampereen teknillisen yliopiston nimeämistä ehdokkaista valitaan puolet vaalisäännön 2 §:n tarkoittamien ryhmien jäsenistä, kuitenkin siten, että Ryhmän 2 ehdokkaista molemmista yliopistoista on valittava kaksi muun tutkimus- ja opetushenkilöstön edustajaa ja yksi muun henkilöstön edustaja.

Esitys 2a: Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto valitsevat ensimmäisen konsistorin jäseniksi vaaleissa eniten ääniä saaneet yhdenvertaisuuden periaatetta noudattaen. Ylioppilaskunnat valitsevat yhdessä omat edustajansa.

Perustelut 2a: Ei ole syytä rajoittaa yliopistoyhteisön vapautta itse valita edustajansa.

Esitys 2b: Luonnoksessa esitetyn mukaan.